

••••• Vývoj a výchova dvojčat
předškolního věku

V minulé kapitole jsme se zamysleli nad úskalími, která nám připraví rato-lesti ve věku do tří let. Pokud jsme toto období bez úhony přežili, dostáváme se k předškolnímu věku, který již není až tak problematický.

V této době se děti nejlépe učí základním pohybovým dovednostem – plavání, jízdě na kole, bruslení, lyžování... Pro rodiče je to období náročné, neboť vše musí učit dva človíčky

najednou, ale o to větší mají radost (často i ocenění od okolí a také klid), když to dvojčata zvládnou. Zpravidla bývá na určitou dovednost jedno dvojče šikovnější než druhé. Měli bychom si dávat **pozor na vzájemné hodnocení a porovnávání**, abychom ve „slabším“ dvojčeti nevyvolali pocit, že je horší. Na to jsou dvojčata (zejména jednovaječná) zvláště citlivá.

Předškolní starosti

Ve třech nebo čtyřech letech začínají i dvojčata navštěvovat mateřskou školu. Pro maminku je to období návratu do zaměstnání (často již vytouženého), ale také zvýšeného náporu na organizaci chodu rodiny. O tom, jak těžko lze najít zaměstnání s dvojčaty, se raději zmiňovat nebudeme, předpokládejme, že zaměstnání i školka již jsou zajištěny.

❖ Mateřská škola

Pracující maminka musí počítat s ranním a odpoledním shonem a možnou nemocností dětí (hlavní úskalí!). Doporučuji zapojit tatínka nebo babičku, protože jinak maminka ke kolapsu nemá daleko. Pokud pracují oba rodiče

8 hodin, je vhodné domluvit se na střídání – jeden z rodičů vodí děti ráno do školky, druhý odpoledne ze školky. Pro dvojčata je školka v každém případě přínosem, neboť se začlení do širšího kolektivu a přestanou být na sobě až příliš závislá. Pokud se jedná o dvojčata-chlapce a děvče, většinou až s nástupem do školky se u nich začne výrazněji rozlišovat společenská role chlapce a dívky. Každý si najde své kamarády, začnou si hrát více s dětmi stejného pohlaví. Přesto se stává, že ostatní děti ze školky berou dvojčata jako jeden subjekt. Zde hodně záleží na přístupu paní učitelky. Takovémuto „sjednocování“ dvojčat lze zabránit například tím, že budou děti postupně navště-

vovat různé zájmové kroužky, čímž se odliší dvojčata v tom, v čem je každé z nich samo o sobě dobré (jen velmi málokdy – i u jednovaječných dvojčat – jsou obě dvojčata dobrá jen v jedné věci).

Zdenka

Oba moji kluci se začali na svou vlastní žádost již ve čtyřech letech učit hrát na housle. Bohužel učitel, který to s nimi báječně uměl, se odstěhoval, když jim bylo šest sedm let. Jiného pedagoga Vladan nesnel a tak hry na housle nechal. Tomáš vydržel a vydržel až do úplného absolutoria hudební školy (i když už to vypadalo někdy všelijak). Oba se začali sami učit hrát na kytaru. Ale Vladan toho záhy nechal, že prý nebude dělat pořád totéž co Tomáš – a začal se učit hrát na banjo, které si s neuvěřitelnou pílí sám postavil a ještě s větší pílí se na něj učil a naučil hrát.

Jedinečnost dvojčat se dá zdůraznit tehdy, když je jedno z dvojčat nemocné a druhé zdravé. Pro maminku je samozřejmě jednodušší nechat si obě děti doma, když už stejně nejde do práce. Většinu maminek ani nenapadne, že by to šlo udělat i jinak, protože i ony jsou zvyklé brát svá dvojčata jako jeden celek, přestože se určitě každá snaží alespoň o minimální individu-

ální výchovu. Při nemoci jednoho z dvojčat se nabízí přirozená možnost, jak vést zdravé dvojče k samostatnosti a individualitě. Proč by nemělo jít do školky samo (bez svého dvojčete)? Naopak to velmi pomůže oběma dvojčatům, přestože zprvu to může být obtížné. Může se stát, že zdravé dvojče bude odmítat jít samo bez sourozence, ale věřte, že stojí za to vytrvat, vše mu vysvětlit, popřípadě se domluvit s paní učitelkou. Maminka sama pak bude mít více času na nemocné dvojče, může se věnovat pouze jemu, aniž by měla pocit, že druhé zanedbává. A po návratu zdravého dítěte si mohou dvojčata sdělovat, co každé z nich v ten den zažilo.

Inka

Naše dvojčata navštěvují mateřskou školu v Semilech, která má pět tříd - Sluníčko pro nejmenší děti, Kuřátka pro střední děti, Čtyřlístek a Motýlek pro nejstarší děti a logopedickou třídu. Protože učitelka věděla o našich úvahách rozdělit dvojčata v první třídě, nabídla nám, abychom to zkusili už ve školce - přechod může být nenásilný a kdyby to kluci špatně snášeli, mohou se opět bez problémů sloučit do stejné třídy. Míšovi a Tomášovi bylo v září pět a jsou dvojjaječná, ale velice podobná dvojčata. Jsou ostríhaní nakrátko a Míša má vzadu ocásek jako myška

(také mu ho jednou Tomáš ustříhl a nějakou dobu se tím bavili, jak si je všichni pletou). Oddělit dvojčata do různých tříd nás motivovala naše snaha potříit označení dětí „Havlíci“. Kámen ze srdce spadl i učitelkám - Havlíci pro ně byli „silná dvojka“. Kluci jsou ve svých třídách koncentrovanější a navazují bližší vazby i s dalšími kamarády. První měsíc jsem sondovala, jestli se jim po sobě moc nestýská, ale sourozenecké důvěrnosti si stihnou říct odpole dne doma. Dennodenně doma nadále řešíme, které dítě dostane dřív šťávu apod. Dvojčata si hlídají, aby oba dostali stejně důležitý úkol, když pomáhají v kuchyni nebo s úklidem. Vyprávění nad knížkou často předčasně ukončíme, protože se dvojčata nedohodnou, kdo bude mluvit první. Tak alespoň ve školce a následně ve škole ať soutěživost nepřebíjí vývoj jejich ostatních schopností a jsou víc obohaceni zážitky s jinými kamarády.

Další nenásilnou formou vedoucí ke zvýšení samostatnosti dvojčat jsou školky v přírodě. Každá maminka má pocit, že právě její dítě je ještě malé na to, aby odjelo někam samo, každá se bojí pustit dítě poprvé bez rodičovského dohledu... (Ale ruku na srdce, není to jen náš falešný pocit nenahraditelnosti?) Dvojčata jsou oproti jiným

dětem ve velké výhodě, protože nikdy nejsou sama. Paní učitelka ve školce sice může dvojčata vnímat jako celek, ale přesto si všímá rozdílů mezi nimi, často možná i jiných, než vnímá jejich maminka. Proto pobyt ve školce v přírodě opět může vést jednak k větší samostatnosti, jednak k uvědomění si vlastní odlišnosti.

Hana

Byla to taková ta úplně klasická doba. Doba před spaním. „Mamí napít. Mamí, čůrat. Mamí...“ Do toho různé dohadování, kdo bude spát se kterým šášou, psem, bagrem. Najednou je celkem ticho, pouze si v klidu povídají. Nedá mi to a jdu si poslechnout. Oba jsou ve svých postýlkách. Terka sedí. Jíra se k ní natahuje a škemravě pronáší: „Ukaš mi juinku, já ti dám kojunku.“ (Myslím, že není třeba překládat.)

❖ Zápís do školy

Další kapitolou v předškolním věku dvojčat je zápis do školy. Ještě před zápisem probíhají v některých školkách, které spolupracují s psychologickými poradnami, testy školní zralosti. Podle nich se určí, zda je dítě zralé jít do první třídy. Lze si o ně zažádat v každé pedagogicko-psychologické poradně, i když děti do školky nechodí, nebo pokud školka tuto možnost

nemá. Pokud se u dětí vyskytnou nějaké problémy, bývá doporučen odklad školní docházky. Neznamená to ale vůbec, že by dítě muselo být „hloupé“, u dvojčat se většinou jedná o nedostatečnou sociální zralost. Někdy se může stát, že testem „projde“ jen jedno dvojče (u dvojčat-páru to bývá většinou děvče). Záleží pak na rozhodnutí rodičů, zda by do první třídy nastoupilo jen jedno dvojče, nebo zda zažádají o odklad pro dvojčata obě. Někomu se tato varianta (pouze jedno z dvojčat ve škole) může zdát podivná, ale z praxe Klubu dvojčat jsme si s tímto setkali. Výhodou tohoto řešení je, že se dvojčata nesrovnávají navzájem, což bývá často, pokud navštěvují obě stejnou třídu (o tom více dále), a rodiče mají více času věnovat se jen jednomu prvňáčkovi. Nevýhodou je, že se dítě, které dostalo odklad, může cítit méněcenné. Tato varianta je vhodná zejména při zdravotních problémech jednoho z dvojčat nebo při výrazně odlišné mentální úrovni dvojčat. Pokud se rodiče rozhodnou pro odklad školní docházky pro obě dvojčata, je vhodné zajistit pro „silnější“ dvojče nějaký kroužek či zájmovou činnost, aby „se nenudilo“. Většinou ale (opět ze zkušenosti) odklad dvojčatům nikterak neublíží, naopak první třídu pak hravě zvládají.

Marcela

Nedovolte, aby jedna paní učitelka komunikovala s dvojčaty najednou! Proč? Protože ne každá je tak profesionální a nebude okamžitě děti srovnávat a dávat jim to najevo!

Náš zážitek – nejmenovaná škola v Praze a moje dvojčata – holky narozené v květnu.

Už ve školce byl problém s aklimatizací. Tam jsem si všimla, že jedna zprostředkovává komunikaci v cizím prostředí s dospělými a druhá zase s dětmi – nikdy si role nevyměňují. O odkladu mě nikdy nenapadlo uvažovat – až po zápisu do školy!

Celá rodinka byla uvedena do třídy a holky si vzala jedna paní učitelka. Ta dobrá žena kladla otázky, na které odpovídala pouze jedna, ta druhá vyčkávala, proč by se unáhlovala. Nakonec paní učitelka pochválila tu, co pracovala, a ta si mohla vybrat dárek, ta co nespolutracovala – je zlá a hloupá a nic si vybrat nesměla! Jako matka jsem se zmožila jen na „na shledanou“ a táhla jsem pryč jedno řvoucí dítě bez dárečku, a druhé smutné, že jsou tady nespravedliví a nikdy sem chodit nebudou. Moc mě mrzelo, že jsem je nenechala jít zvlášť.

V další škole proběhl zápis již bez problémů, každá měla svoji paní učitelku! Po těchto zážitcích jsem stejně šla s děvčaty do poradny, kde nám

odklad doporučili. Je velká pravda, že za ten rok udělají děti neuvěřitelný pokrok a jsou daleko samostatnější a klidnější.

Přesto 1. den školy (po odkladu) se neobešel bez ranního pláče a protestů, a že do školy nepůjdou. Ve dveřích třídy následoval taneček, že opravdu do školy ne, pláč a slzy. Naštěstí jejich třídní učitelka vše v pohodě ustála. Potom jeden tatínek psychicky nevydržel narůstající šum dětí, zavelel mocným hlasem: „Ticho tady bude!“ a jeden chlapeček se poblíkal.

Paní učitelka nevěděla, koho uklidňovat dřív.

Doporučuji jít k zápisu s dvojčaty v různý den s každým zvlášť (většinou je zápis do prvních tříd rozložen do dvou dnů). Pokud to není možné, pokuste se využít tatínka nebo babič-

ku a jděte s dětmi odděleně. Jde o to, že u dvojčat je vždy jedno průbojnější a druhé zakřiknutější, jedno si více rozumí s vrstevníky, druhé s dospělými... Ne každá paní učitelka má zkušenosti, jak jednat s dvojčaty a někdy může nechtěně navodit nepříjemnosti. Pokud jde maminka k zápisu s oběma dvojčaty, zákonitě je jedno výraznější v komunikaci s učitelkou a druhé se potom cítí odstrčené. A pro děti je zápis do školy něčím velkým, tak jim dopřejme, ať mají na co vzpomínat!

V logopedické ordinaci probíhá rozhovor mezi paní doktorkou a jedním z dvojčat: „Řekni mi, jak dělá kravička?“ – „Búúú.“ – „Správně. A jak dělá oslík?“ – „Íá, íá.“ – „Výborně. A jak dělá koníček?“ – „Koni, koni!“ ... Okamžik, kdy i matka zůstává v úžasu stát...